

Resumé

Socialudvalget orienteres om antallet af indberettede magtanvendelser for 2024 på Socialforvaltningens bo- og dagtilbud samt børne- og ungehjem. Socialudvalget får også en status på arbejdet med de nye magtanvendelsesregler samt ressourceanvendelsen på registreringer efter de nye regler. Det bemærkes, at tallene er fra 2024 og dermed refererer til organiseringen i Socialforvaltningen inden omlægningen pr. januar 2025.

Indstilling

Socialforvaltningen indstiller,

1. at Socialudvalget tager opgørelse over indberettede magtanvendelser for 2024 til efterretning.

Problemstilling

Det fremgår af serviceloven og voksenansvarsloven, at kommunalbestyrelsen årligt skal forelægges data om indberettede magtanvendelser på kommunens bo- og dagtilbud for voksne borgere med handicap, psykiske lidelser og udsathed og kommunens børne- og ungehjem for udsatte børn og unge. Derudover skal kommunalbestyrelsen orienteres om årsagerne til disse magtanvendelser.

Som følge af Københavns Kommunes styrelsesvedtægt skal sagen om magtanvendelser forelægges Socialudvalget.

Magtanvendelse er et indgreb i den personlige selvbestemmelsesret og finder sted, når en borger ikke frivilligt medvirker til en given foranstaltning. Borgere, der modtager hjælp efter serviceloven eller voksenansvarsloven, har – ligesom andre borgere – en række grundlæggende rettigheder som fx bevægelsesfrihed, personlig integritet og ret til privatliv. I det daglige arbejde med en borger kan der imidlertid opstå situationer, hvor medarbejderne er nødt til at gøre indgreb i borgerens rettigheder af hensyn til borgeren selv eller af hensyn til andre borgere. Alle former for magtanvendelser skal registreres og indberettes.

Alle indgreb skal opfylde mindsteindgrebsprincippet, proportionalitetsprincippet og skånsomhedsprincippet. Det betyder, at magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og være så lidt indgribende som muligt, at indgrebet skal stå i et rimeligt forhold til formålet, og endeligt, at indgrebet skal være så skånsomt og kortvarigt som muligt. Indgreb må aldrig erstatte socialpædagogisk støtte, omsorg, pleje og relationsarbejde samt konfliktnedtrapning. Se bilag 4 for en introduktion til magtanvendelsesreglerne og de forskellige typer af magtanvendelser.

Det bemærkes, at Folketinget den 4. juni 2024 vedtog en række ændringer af servicelovens regler om magtanvendelse. Disse trådte i kraft hhv. den 1. juli 2024 og den 1. januar

2025 Ændring af reglerne fra d. 1. juli 2024 har derfor betydning for antallet af magtanvendelser i 2024. Da Socialudvalget godkendte sagen om magtanvendelsesstatistik for 2023, bad de om at få status på arbejdet med de nye regler samt ressourceanvendelsen på registreringer efter de nye regler.

Løsning

Der er i 2024 registreret i alt 14.105 indberetninger om magtanvendelse på forvaltningens bo- og dagtilbud samt børne- og ungehjem på tværs af alle målgrupper, hvilket er et betydeligt fald fra 2023, hvor der var 21.131 indberetninger. Det samlede antal indberetninger for 2024 er på 1.218, når tallene renses for forhåndsgodkendte magtanvendelser og således højere end i 2023, hvor antallet, rensat for forhåndsgodkendte magtanvendelser, var på 1.034. Tallet dækker akutte magtanvendelser, som er defineret i bilag 4. Forhåndsgodkendte magtanvendelser dækker stofseler, herunder positioneringsseler, tryghedsskabende velfærdsteknologi, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, låsning og sikring af yderdøre og vinduer og særlige døråbnere.

Størstedelen af faldet i det samlede antal indberetninger skyldes således de ændrede registrerings- og indberetningskrav af forhåndsgodkendte magtanvendelser, som trådte i kraft pr. 1. juli 2024. Bilag 3 indeholder en uddybning af ændring i praksis for registrering og indberetning af forhåndsgodkendte magtanvendelser. Der ses dog en stigning i antal indberettede magtanvendelser for udsatte børn og unge. Der henvises til bilag 3 for yderligere forklaring på stigningen, som blandt andet skyldes en stigning i antallet af fysiske magtanvendelser grundet få udadreagerende børn og unge.

Indberetningerne om magtanvendelser på forvaltningens bo- og dagtilbud samt børne- og ungehjem fordelt på målgrupper for 2022, 2023 og 2024 fremgår af tabel 1.

Forvaltningen ser alvorligt på brugen af magt i det sociale arbejde og arbejder kontinuerligt på at nedbringe brugen heraf. Derfor bliver det også løbende drøftet, om der kan anvendes andre pædagogiske tilgange i konfliktfyldte situationer.

Det er særligt på handicapområdet, at tilbuddene oplever en betydelig lettelse ift. anvendelse af ressourcer på at registrere brugen af forhåndsgodkendte magtanvendelser, herunder stofseler, da medarbejderne før lovændringen skulle registrere, hver gang man anvendte en forhåndsgodkendt magtanvendelse. Efter lovændringen registrerer og indberetter man i stedet den forhåndsgodkendte magtanvendelse, når godkendelsesperioden er slut, og deri angives et skønsmæssigt tal for, hvor mange gange i perioden (dagligt/ugentligt/månedligt/årligt) indgrebet kan være forekommet.

Tabel 1. Fordeling af indberettede magtanvendelser på forvaltningens målgruppeområder for 2022, 2023 og 2024

	Magtanvendelser 2022	Magtanvendelser 2023	Magtanvendelser 2024	Fordeling af magtanvendelser på antal borgere (2024)
Handicap - børn*	96	65	129	25
Handicap – voksne	13.825	20.233	13.061**	107
Psykiatri	44	35	33	26
Udsatte - voksne	8	3	7	4
Udsatte-Børn og unge	729	795	875	138
I alt	14.702	21.131	14.105	300

* Der skelnes i tabellen mellem børn med handicap og udsatte børn og unge, da tallene er fra 2024 og referer til den gamle organisering i Socialforvaltningen.

**Heraf 12.885 forhåndsgodkendte magtanvendelser som vedrører stofselser, velfærdsteknologi mv.

Bilag 1 giver en oversigt over indberettede magtanvendelser fordelt på forvaltningens tilbud i 2024, mens bilag 2 indeholder en oversigt over de indberettede magtanvendelser på voksenområdet for 2024 for københavnske borgere, der er visiteret til et privat tilbud eller et tilbud i en anden kommune. Bilag 3 indeholder en forklaring på udviklingen inden for de enkelte målgrupper på forvaltningens egne tilbud. Bilag 4 giver en introduktion til magtanvendelsesreglerne og de forskellige typer af magtanvendelse.

Kategorisering af magtanvendelser for 2024

Tabel 2 giver en oversigt over fordelingen af magtanvendelser på voksenområdet, der falder uden for servicelovens kapitel 24. På voksenområdet er det servicelovens kapitel 24, der beskriver situationer, hvor magtanvendelser kan være tilladte. Det er fx situationer, hvor personalet fører borgeren tilbage til dennes bolig, fordi borgeren er til fare for sig selv eller andre. Magtanvendelser, som ikke er nævnt i servicelovens kapitel 24, er i udgangspunktet ulovlige, medmindre de er tilladte efter anden lovgivning. Der kan på tilbuddene forekomme magtanvendelser, som kan være foretaget i henhold til reglerne om nødret/nødværge. Endeligt kan der være magtanvendelser, som ikke er tilladte efter nogen lovgivning, og derfor anses disse som ulovlige. Begge disse er kategoriseret som magtanvendelser, der falder uden for servicelovens kapitel 24.

Tabel 2. Fordeling af magtanvendelser på voksenområderne for 2024, der falder uden for servicelovens kapitel 24

	I alt 2022	I alt 2023	Handicap (2024)	Psykiatri (2024)	Udsatte grupper (2024)
Magtanvendelser, der falder uden for servicelovens kapitel 24	62	51	147	27	2

Tabel 3 nedenfor giver en oversigt over fordelingen af indberettede magtanvendelser på børne- og ungeområdet. På børne- og ungeområdet er det voksenansvarsloven og folkeskoleloven, der beskriver de tilladte magtanvendelser. Tilladte magtanvendelser efter voksenansvarsloven og folkeskoleloven kan være situationer, hvor personalet fx fastholder et barn eller en ung, fordi vedkommende er til fare for sig selv eller andre. Magtanvendelser uden for voksenansvarsloven omhandler fx situationer, hvor en mindre indgribende foranstaltning kunne have været anvendt, eller når der er tale om nødret/nødværge, der hører under straffeloven.

Magtanvendelserne i tabel 3 er delt op efter, om de er tilladte efter voksenansvarsloven (§§ 8-14, 16 og 19), eller om der er tale om magtanvendelser, der falder uden for disse bestemmelser.

Tabel 3. Fordeling på børne- og ungeområderne for 2024

	I alt 2022	I alt 2023	Børn med handicap (2024)	Udsatte børn og unge (2024)
Magtanvendelser efter lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, (§§ 8-14, 16 og 19) og folkeskoleloven	707	802	83	800
Magtanvendelser, der falder uden for voksenansvarsloven	118	58	46	75

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser.

Videre proces

Socialudvalget får i 2026 en opgørelse over indberettede magtanvendelser for 2025.

Katrine Ring

/ Eva Stokbro Jensen

Bilag 1. Oversigt over indberettede magtanvendelser fordelt på Socialforvaltningens tilbud i 2024

Handicapområdet (Børn):

Tilbudsnavn	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Center for Børn med Handicap (CBH):													
Baunegård	2	0	1	6	1	0	0	0	0	4	4	2	424
Elmehuset	0	2	1	3	3	2	9	0	0	0	0	2	22
Nærumgård	2	1	1	3	5	0	9	1	22	7	10	8	69
Svanehuset	2	2	1	0	0	0	0	2	3	1	2	0	13
Skovhusene	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1

Udsatte voksne:

Tilbudsnavn	Januar	Februar	Marts	April	maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Center for Udsatte Voksne og Familier (CUVF)													
Herbergscentret Sundholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sundholm Pleje, Plejekollektivet	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Natcafeen Sundholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bocentret Sundholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E-huset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	5
Nøjsomhedsvej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sporsløjfen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Garvergården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Den Åbne Dør	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klostermosegård	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Mændenes Hjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kollegiet Gammel Køge Landevej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Psykiatri:

Tilbudsnavn	Januar	februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Center for Specialiserede Botilbud (CSB):													
Røde Mellemvej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sundbygårdsvej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Granvej	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Boserupvej	1	0	0	0	1	0	2	3	0	0	0	0	7
Holme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strubberupgård	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sundbyhus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Center for Unge og Midlertidige Botilbud (CUMB):													
Thorupgården	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kildevæld	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Orienten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radisevej	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Små bofællesskaber	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Giffenfeldsgade 31	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	3
BOFNA	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Thomas Koppels Allé 13 (tidligere Sydhavnen)	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	3

Center for selvstændige boformer og sundhed (CSBS)														
Dannebrograde/Saxogade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hornemanns Vænge	1	1	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5
Rønnebo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringergården/Vestergårdsvej/Bjergvænget	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Tranehavegård	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Kollektivhuset	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	3
Robert Jacobsens Vej	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fogedgården	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3

Udsatte børn og unge:

Tilbudsnavn	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Center for Tidlige indsatser og Døgn- og Familieplejetilbud (CFTI):													
Wibrandsvej (aflastning)	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Arild	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	0	0	5
Nyholm	1	0	2	0	2	0	2	3	7	3	2	1	23
Josephine Schneiders børnehjem	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Center for Socialpædagogik og Psykiatri (CSP):													
Jacob Michaelsens Minde	1	0	0	0	0	0		3	4	10	1	1	20
Villa Frederik	3	2	3	0	1	3	3	3	5	0	2	6	31
Skodsborg (+ delvis lukket)	18	4	10	14	12	14	4	5	7	0	7	1	96
Ungehuset Emdrup	1	1	5	3	0	0	3	2	6	10	0	0	31
Solbakken (dagbehandlings- og specialundervisningstilbud)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	4
Frederikshøj (dagbehandlings- og specialundervisningstilbud)	5	1	4	6	5	5	1	5	9	4	3	8	56
Center for Udsatte og Kriminalitetstruede unge (CUKU):													
Sønderbro (+ Sikret)	33	25	25	24	35	62	73	81	54	28	26	30	496
Nexus (+ delvis lukket)	8	1	4	4	5	0	0	0	10	7	9	7	55
Fensmarkgade	0	0	3	2	0	1	0	2	0	3	2	1	14
VIFU Døgn	5	2	4	6	7	7	1	3	1	2	0	0	38
VIFU Forebyg (støtteophold + døgn)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Center for Brobygning, Rådgivning og Fleksible Indsatser (BROFI):													
De Unges Hus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hybelinstitutionen (+ §107)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udsigten (+ §101)	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
U-turn (rusmidtenbehandling + §101)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Handicapområdet (Voksne):

Tilbudsnavn	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Center for Omsorg og Specialpædagogik (COS)													
Løgstykkevej	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	0	4
Albatros + Kaffetinget, internt dagtilbud	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	5
Grøndalsvænge + Huset, internt dagtilbud	0	15	32	30	31	13	0	0	0	0	0	0	121
Ny Ellebjerg	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Ringertoften	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lynghuset + Dagtilbud, internt dagtilbud	1071	1058	1003	963	1049	1018		2	2		1		6167
Jacobshøj	179	148	186	161	128	84	0	1	0	0	0	1	888
Vibevej og internt dagtilbud	139	110	95	74	82	87	113	124	98	97	130	77	1226
Robertshøj og dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Fredskovvej	0	0	0	0	2	0	0	3	2	1	2	1	11

[illegible]

Bilag 2. Oversigt over magtanvendelser på voksenområdet for 2024 for københavnske borgere, der er visiteret til et privat tilbud eller et tilbud i en anden kommune

Bemærk, at oversigten kun indeholder købte pladser, hvor der har været magtanvendelser

Handicapområdet (Voksen):

Tilbudsnavn	Driftsherre	I alt
ACV - Døgn Voksen 12	Privat	4
Altiden Landerupgård	Privat	2
Autisme tilbud Haslev	Privat	6
Balancen Særlige Bolige Hårlev	Privat	18
Bo- og naboskab Sydlolland	Region sjælland	1
Frisk Pust Viby	Sjælland	2
Grankoglerne - Grankoglen 2	Regionalt	9
Habitus afd. Maarumvej	Privat	4
Habitus Soliststilbud Orup	Privat	3
Habitushuset Øremosevej	Privat	51
Hulegården	Privat med driftsaftale med Region Hovedstaden	1
Katholt, Mariannelund	Privat	4
Kofoedsminde	Regionalt	167
LATA Trivselshus Eriksvej	Privat	1
Opholdsstederne Søbæk - Søbæk Dalbo	Privat	1
Skærehaven	Regionalt	1

Psykatri:

Tilbudsnavn	Driftsherre	I alt
Psykatri Sundhed/ Tjørnehøj	Privat	1
Smørumgård ZZ	Privat	1
Granhøjen	Privat	2
Artes	Privat	2

Udsatte:

Tilbudsnavn	Driftsherre	I alt
Fjordvang (Saxenhøj)	Guldborgsund	1

Center for Faglig Understøttelse og Udvikling
Socialforvaltningen

Notat

Bilag 3. Forklaringer på magtanvendelserne i 2024

I dette bilag uddybes magtanvendelsesstatistikken for 2024. Fokus er på, hvorfor der ses enten stigninger og/eller fald for de forskellige målgrupper og tilbud.

Det bemærkes, at Folketinget den 4. juni 2024 vedtog en række ændringer af servicelovens regler om magtanvendelse. Disse har ikrafttræden hhv. 1. juli 2024 og 1. januar 2025.

Tallene for første halvår af 2024 er således indberettet under de daværende magtanvendelsesregler, hvor bl.a. samtlige forhåndsgodkendte magtanvendelser skulle registreres og indberettes.

Voksne med handicap

Antallet af magtanvendelser for voksne borgere med handicap er faldet fra 20.233 i 2023 til 13.061 i 2024.

Fald i forhåndsgodkendte magtanvendelser

Der er sket et markant fald i antallet af forhåndsgodkendte magtanvendelser. Det skyldes en ændring i magtanvendelsesreglerne d. 1. juli 2024, som ændrede registrerings- og indberetningskrav af forhåndsgodkendte magtanvendelser. Det betyder, at en anvendt forhåndsgodkendt magtanvendelse ikke længere skal tælles som en magtanvendelse, hver gang den anvendes. I stedet registreres og indberettes den forhåndsgodkendte magtanvendelse når godkendelsesperioden er slut, og deri angives et skønsmæssigt tal for, hvor mange gange i perioden (dagligt/ugentligt/månedligt/årligt) indgrebet kan være forekommet. Forhåndsgodkendte magtanvendelser omfatter fx brug af stofseler som fx blød bespænding i kørestol, tryghedsskabende velfærdsteknologi, sikring af yderdøre og vinduer og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer mm. De nye regler har haft særlig betydning ift. stofseler, da medarbejdere inden lovændringen har skullet registrere og indberette hver gang de har sat en stofsele på en borger, og dermed har der i løbet af en dag været flere magtanvendelser for den enkelte borger ifm. anvendelse af stofselen.

Stofseler

Antallet af registreringer af stofseler er faldet fra 15.444 i 2023 til 9.434 i 2024. Det store fald i 2024 skyldes de førnævnte ændrede magtanvendelsesregler pr. 1. juli 2024. Der ses således et markant fald fra 1.375 registreringer af anvendte stofseler i juni 2024 til 3 registreringer af anvendte stofseler i juli 2024. Stofseler anvendes for at forhindre, at borgere i kørestol lider væsentlig personskaade ved et fald.

11-09-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 3035

Dokumentnummer i F2
7251610

Sagsnummer i eDoc
2025-0048164

Sagsbehandler
Miriam Nawaz
Nanna Kjems Ketelsen

Center for Faglig Understøttelse og
Udvikling
Bernstorffsgade 17
1577 København V

Tryghedsskabende velfærdsteknologi

Antallet af registreringer af velfærdsteknologi er faldet fra 1.966 i 2023 til 1.101 i 2024. Faldet skyldes ligeledes de ændrede magtanvendelsesregler pr. 1. juli. Der er således sket et fald fra 152 registreringer i juni til 2 registreringer i juli 2024.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

Personalet kan træffe beslutning om kortvarigt at fastholde borgeren i personlige hygiejnesituationer, hvis det er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed og værdighed. Hvis personalet vurderer, at der kan blive behov for, kortvarigt, at fastholde borgeren igen, eller der er anvendt kortvarig fastholdelse mere end én gang inden for seks måneder over for den pågældende person, skal personalelederen bede sagsbehandlerne om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse. Personlige hygiejnesituationer dækker tandbørstning, hårvask, barbering, badning, håndvask og tøjskift, klip af hår og negle, skift af bleer og bind, pleje af hud, fjernelse af madrester og andre genstande i kindpose, mundhule, øre og næse samt ved almindelig sårpleje. Antallet af registreringer af anvendelsen af forhåndsgodkendt kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer er faldet fra 222 i 2023 til 5 i 2024, og skyldes de ændrede regler om indberetning af forhåndsgodkendelse.

Der er omvendt sket en stigning i kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer for borgere med demens. Her er tallet steget fra 1.123 i 2023 til 1.300 i 2024. Det bemærkes, at for borgere med demens, skal kortvarig fastholdelse i hygiejne situationer fortsat ikke forhåndsgodkendes. Reglen er ikke ændret pr. 1. juli 2024 på dette område. Det betyder, at tilbud fortsat skal indberette hver gang de bruger denne magtanvendelse ligesom før d. 1. juli 2024.

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer, herunder altandør og vinduer, anvendes eksempelvis i etagebyggeri, når der er risiko for, at borger kan falde ud over sin altan og komme til skade. Antallet af registreringer af låsning og sikring af yderdøre og vinduer er faldet fra 1.253 i 2023 til 935 i 2024. Faldet skyldes de nye regler, hvilket kan ses fra juni til juli, hvor tallet er faldet fra 150 registreringer til 5. Tallet for første halvår af 2024 er sammenligneligt med andet halvår af 2023.

Stigning i akutte magtanvendelser

Antallet af indberettede akutte magtanvendelser, som fx akut fastholdelse, nødværge/nødret eller andre magtanvendelser uden hjemmel i serviceloven, er steget for målgruppen. Der er en stigning i akutte magtanvendelser fra 132 i 2023 til 176 i 2024. Tallet inkluderer ikke kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer for borgere med demens.

Der er på tværs af tilbuddene for voksne med handicap fokus på at nedbringe akutte magtanvendelser gennem arbejdet med den neuropædagogiske tilgang, herunder Low Arousal-tilgangen, hvor personalet lærer at træde ud af konflikter. Ligeledes bruges redskaber som at drage læring af de situationer, der har ført til magtanvendelse, fx ved analyser af situationen, opfølgning på pædagogik i forhold til risikovurdering, udarbejdelse af trivselsplaner for borgere, samt kompetenceudvikling hos medarbejdere. I flere centre anvender man konflikt- og afværgekursus,

som ruster medarbejderne til at agere korrekt i voldsomme situationer. Når der alligevel forekommer indberetninger af akutte magtanvendelser på tilbuddene, skyldes det, at enkelte borgere i en periode har mistrivedes, hvor det har været nødvendigt for personalet at gribe ind over for borgeren med en magtanvendelse af hensyn til borgeren selv og de øvrige beboere.

Tilbud med stor stigning eller fald i antal magtanvendelser

Den største stigning ses på tilbuddet Grøndalsvænge, mens det særligt er tilbuddene Lynghuset, Musvågevej + internt dagtilbud og Vika samt Lions Kollegiet (dagtilbud) som står for det største fald.

Grøndalsvænge

Grøndalsvænge er et bo- og dagtilbud for voksne borgere med handicap, som har brug for støtte til at klare de daglige behov. En del af beboerne har massive fysiske handicap. Borgerne på Grøndalsvænge er i alderen 40+. Der er plads til 48 borgere. Der er en stigning fra 0 i 2023 til 121 i 2024. Årsagen til stigningen skyldes én enkelt borger, hvor personalet har været nødt til at fiksere et vindue i borgerens bolig for at forhindre personskaade, idet borgeren kastede ting ud ad vinduet.

Lynghuset

Lynghuset er et bo- og dagtilbud for voksne borgere med udviklingshæmninger og multiple funktionsnedsættelser. Der er plads til 29 borgere på Lynghuset. Der er et betydeligt fald fra 9.044 registreringer i 2023 til 6.167 i 2024. Faldet skyldes de ændrede magtanvendelsesregler pr. 1. juli 2024, som betyder, at personalet ikke længere skal registrere og indberette anvendelse af stofseler månedligt men i stedet indberette når godkendelsesperioden er slut.

Lions Kollegiet

Lions Kollegiet er et bo- og rehabiliteringstilbud for voksne med komplekse fysiske og psykiske funktionsnedsættelser herunder intellektuelle og kognitive forstyrrelser, forårsaget af erhvervet eller medfødt hjerne-skade. Der er plads til 72 borgere på botilbuddet. På Lions Kollegiet ses et fald fra 3.435 registreringer i 2023 til 1.282 i 2024. Faldet skyldes de ændrede magtanvendelsesregler pr. 1. juli 2024, som betyder, at personalet ikke længere skal registrere og indberette anvendelse af stofseler månedligt men i stedet indberette når godkendelsesperioden er slut.

Musvågevej

Musvågevej er et bo- og dagtilbud for voksne borgere med udviklingshæmning, multiple funktionsnedsættelser samt diagnoser inden for autismspektret. Der er plads til 50 borgere på botilbuddet og 25 borgere i dagtilbuddet. På Musvågevej + internt dagtilbud er der et fald fra 2.189 i 2023 til 1.278 i 2024. Faldet skyldes de ændrede magtanvendelsesregler pr. 1. juli 2024, som betyder, at personalet ikke længere skal registrere og indberette anvendelse af stofseler månedligt men i stedet indberette når godkendelsesperioden er slut.

Øvrige magtanvendelser

I 2024 er der foretaget 147 magtanvendelser som falder uden for serviceloven. Det er en stigning fra 2023, hvor der blev foretaget 26 magtanvendelser uden for serviceloven. 7 af disse magtanvendelser er foretaget i nødværge (straffelovens § 13), mens 1 er foretaget som nødret (straffelovens § 14). Stigningen skyldes, at en borger kastede ting ud ad

vinduet i en etageejendom med stor risiko for personskade på andre borgere. Botilbuddet besluttede at fiksere vinduet i boligen for at forhindre personskade. Da betingelserne for at få en forhåndsgodkendelse ikke var opfyldt, blev indgrebet indberettet som magtanvendelse uden hjemmel, og registreret som én magtanvendelse pr. dag, i alt 120 magtanvendelser i perioden.

Børn med handicap

Sammenholdt med 2023 er der i 2024 sket betydelig stigning i det samlede antal magtanvendelser i Center for Børn med Handicap (CBH). I 2024 havde CBH 129 magtanvendelser i alt sammenholdt med 65 i 2023.

I 2024 fordeler det samlede antal magtanvendelser sig på 25 børn og unge, mens det for 2023 fordelte sig på 22 børn og unge.

Alle institutioner i CBH arbejder med konflikthåndtering, læring og evaluering. Dels i form af løbende kompetenceudvikling af personalegruppen i form af konflikthåndteringskompetencer, i form af supervision til personalegrupperne, og ved sparring med juristerne på området, som tilbyder et læringsrum for ledelsen.

På tværs af CBH arbejdes der systematisk med at tolke og forstå børnenes adfærd for at skabe mest mulig trivsel hos det enkelte barn. Dette arbejde sker kontinuerligt på team- og personalemøder, hvor man drøfter børnenes adfærd og opstiller hypoteser på baggrund af dette. Derefter tilpasses praksis ift. hypoteserne.

Når der på trods af analysearbejdet og tilretning af pædagogisk praksis alligevel sker en stigning, hænger det sammen med den aktuelle børnegruppe, og hvordan det enkelte barn reagerer og håndterer fx konflikt-situationer, situationer hvor de er følelsesmæssigt påvirkede eller sansemæssige indtryk, vil altid have en indflydelse på antallet af magtanvendelser, på en given institution.

Tilbud med stor stigning eller fald i antal magtanvendelser

Den største udvikling ses på Nærumgård. Her er der sket en stigning fra 27 magtanvendelser i 2023 til 69 i 2024. På Baunegård og Elmehuset ses en mindre stigning. Det største fald ses et på Svanehuset. Der ses et mindre fald på Skovhusene.

På alle tre institutioner, hvor der ses en stigning, dvs. Nærumgård, Baunegård og Elmehuset, skyldes det primært et enkelt barns mistrivsel, der har været med til, at personalet har været nødsaget til at lave en magtanvendelse. På Nærumgård er 35 ud af de 69 magtanvendelser foretaget på ét barn.

Nærumgård

Nærumgård er en åben døgninstitution for børn og unge i alderen 6-18 år med mental retardering, autisme og andre følgediagnoser. Der bor

14 børn fordelt på to afdelinger på Nærumgård. Nærumgård tegner sig for den største stigning fra 27 magtanvendelser i 2023 til 69 i 2024. Nærumgård tegnede sig ligeledes for den største stigning fra 2022 til 2023.

Børn og unge på Nærumgård har alle udfordringer med at kommunikere deres behov, da de alle har et begrænset verbalt sprog, og derfor kommunikerer på alternativ vis. Traditionelt har Nærumgård tegnet sig for en stor del af CBH's magtanvendelser, hvilket kan forklares med målgruppens verbale kommunikative vanskeligheder. Når medarbejderne har svært ved at forstå, hvordan barnet har det, eller hvad barnet ønsker, kan det lede til frustration og voldsom adfærd hos barnet.

Nærumgård arbejder derfor med at se på børnenes adfærd som deres måde at kommunikere på. Medarbejderne har kunnet sætte ind med kompenserende tiltag ved struktureret at tolke børnenes adfærd, og medarbejderne er blevet mere opmærksomme på børnenes tegn og udtryk ved systematisk at drøfte børnenes adfærd og opstille hypoteser, og de kan dermed reagere proaktivt i en situation, som måske tidligere ville være endt i konfliktsituation og magtanvendelse.

Når man alligevel ser, at et barn tegner sig for over halvdelen af alle udførte magtanvendelser på Nærumgård, skyldes det, at barnet har fået det dårligt psykisk, hvor der har været tæt kontakt med psykiatrien med mange korte indlæggelser. For at skærme de øvrige børn og tage vare på medarbejderne, er der kontinuerligt to medarbejdere om barnet. CBH ser ofte en stigning i magtanvendelser i netop denne gruppe børn, når de samtidig oplever, at børnene i en periode mistrives af den ene eller anden grund fx, hvis der er ændringer i skolen, samvær, der flytter et nyt barn ind, eller de er ved at blive syge. Der ligger derfor et vigtigt arbejde i at tolke, og forstå, hvorfor et barn i en given periode udviser en særlig adfærd.

Svanehuset

Svanehuset er en åben døgninstitution for børn og unge med autismespektrumsforstyrrelser, udviklingshæmning og forskellige fysiske handicap i alderen 0-18 år. Svanehuset har plads til 24 børn fordelt på tre afdelinger. Svanehuset tegner sig for det største fald i 2024 fra 18 magtanvendelser i 2023 til 13 magtanvendelser i 2024.

I begyndelsen af 2023 var der særligt ét barn hvor det ikke lykkedes tilstrækkeligt for medarbejderne med en konfliktreducerende tilgang, hvilket medførte, at personalet måtte gøre brug af magtanvendelser. Det blev i foråret 2023 vurderet, at barnet ikke var omfattet af målgruppen i Svanehuset, og myndighedsområdet i det daværende Borgercenter Handicap valgte at flytte barnet til en anden institution med erfaring i denne målgruppe. Herefter sås en halvering i antallet af magtanvendelser på Svanehuset.

Øvrige magtanvendelser

I 2024 er der foretaget 46 magtanvendelser, der falder uden for Voksenansvarsloven. Det er en stigning fra 2023, hvor der blev foretaget 17 magtanvendelser uden for Voksenansvarsloven.

I 21 tilfælde er magtanvendelserne foretaget i forbindelse med støttet ophold (aflastning), som ikke er omfattet af voksenansvarslovens regler, da der ikke er tale om anbragte børn og unge. CBH driver fire aflastningsafdelinger. På disse afdelinger er der en stor bevidsthed om, at der ikke er lovhjemmel til at udføre magtanvendelser på aflastningstilbud, og der arbejdes kontinuerligt med at undgå magtanvendelser. Målgruppen er dog sammenlignelig med de børn og unge, der bor på CBH's døgninstitutioner. På grund af børnenes funktionsniveau, er det derfor svært helt at undgå, at der opstår situationer, hvor barnet er til fare for sig selv eller andre, og medarbejderen kan derfor være nødsaget til at udføre en magtanvendelse.

Ift. de øvrige 25 magtanvendelser er der tale om episoder, hvor ledelsen har vurderet, at magtanvendelsen ikke har været bydende nødvendig, da der kunne have været benyttet andre pædagogiske greb, eller fordi barnet reelt ikke har været til fare for sig selv eller andre. Én af de 25 episoder har været hvor en ung skulle i narkose, og det var nødvendigt at fastholde den unge kortvarigt indtil narkosen virkede. Den unge var omfattet af reglerne om somatisk tvang, der giver en læge mulighed for at lave en tvangsprotokol og uddelegere tvangsanvendelse til aflastningens medarbejder. Det blev dog i situationen vurderet, at det var et mindre indgribende indgreb, at den unge blev fastholdt af en kendt medarbejder end af hospitalspersonalet. Indgrebet er vurderet som værende udenfor voksenansvarsloven.

Voksne med psykiske lidelser

Det samlede antal magtanvendelser i socialpsykiatrien er faldet fra 35 magtanvendelser i 2023 til 33 magtanvendelser i 2024.

I socialpsykiatrien er der et løbende fokus på, at magtanvendelse så vidt muligt skal undgås. Der er således generelt stor opmærksomhed på at benytte den konflikt nedtrappende metode Low Arousal 2 (LA2). LA2 er en metode, hvor medarbejder og borger igennem reflekterende samtaler arbejder sammen om at forebygge og håndtere udfordrende adfærd og lære af eventuelle konfliktfyldte episoder.

Tilbud med stor stigning eller fald i antal magtanvendelser

Boserupvej

Den største stigning er sket på botilbuddet Boserupvej, hvor der har været en stigning i magtanvendelser fra 1 i 2023 til 7 i 2024. Boserupvej er et længerevarende botilbud for borgere med angst, depression, personlighedsforstyrrelser og forandret virkelighedsopfattelse. Der er 37 pladser.

På Boserupvej arbejdes der med borgere med mange og lange psykiatriske indlæggelser, ofte kombineret med langvarig psykofarmakologisk behandling, somatiske sygdomme og misbrug. Denne kompleksitet medfører periodisk forekomst af konflikter og udadreagerende adfærd, hvilket muligvis kan forklare stigningen i magtanvendelserne. Tre ud af de syv magtanvendelser er foretaget på samme borger, og omhandler en fastholdelse (uden lovhjemmel) og adgang til bolig/skadedyrsbekæmpelse grundet sundhedsskadelige forhold.

Robert Jacobsens Vej

Det største fald er sket på botilbuddet Robert Jacobsens Vej, hvor der har været et fald i magtanvendelser fra 7 i 2023 til 1 i 2024. Robert Jacobsens Vej er et botilbud for voksne med psykiske udfordringer primært inden for det psykotiske spektrum, der har behov for socialpædagogisk og sundhedsfaglig støtte i hverdagen. Der er 50 pladser. Faldet skyldes, at to borgere med meget komplekse behov, flyttede fra botilbuddet i perioden.

Øvrige magtanvendelser

Der er i socialpsykiatrien blevet registreret 27 øvrige magtanvendelser i 2024, hvoraf 10 er foretaget uden hjemmel, og 13 er foretaget i nødret efter straffelovens § 14. Dertil er der i 2024 foretaget fire magtanvendelser i nødværge efter straffelovens § 13.

Ligesom for 2023 omhandler størstedelen af indberetningerne der falder uden for servicelovens kapitel 24 indlåsninger i borgerens bolig. De fleste indlåsninger sker på baggrund af begrundet bekymring for borgeren. Nogle af indberetninger vedr. indlåsninger i borgerens bolig er ikke tilstrækkelig begrundet ift. at låse sig ind i borgerens bolig, hvorfor de er kategoriseres som indgreb uden lovhjemmel.

De magtanvendelser, der er sket i nødret, har været foretaget for at forhindre selvmord.

Udsatte voksne

Antallet af magtanvendelser for udsatte voksne er i 2024 steget procentuelt markant i forhold til 2023 (fra 3 til 7 hændelser) og er dermed tilbage på samme niveau som i 2022. Stigningen skyldes én enkelt borger, hvilket uddybes nedenfor.

Tilbud med stor stigning eller fald i antal magtanvendelser

E-huset

E-huset har i 2024 registreret 5 magtanvendelser, hvilket dermed udgør størstedelen af magtanvendelser for udsatte voksne i 2024. E-huset er et botilbud for borgere, som har både psykiske og fysiske udfordringer som følge af et stort og langvarigt alkoholforbrug. Der er 48 pladser. I 2023 havde E-huset 1 magtanvendelse og stigningen siden 2023 skyldes én borger, der flyttede ind på E-Huset i 2024. Den aktuelle borger er sidenhen visiteret videre til et tilbud, hvor borgeren bedre kan imødekommes ift. behov og målgruppe.

Øvrige magtanvendelser

Der er for udsatte voksne i 2024 blevet registreret to øvrige magtanvendelser. Der har været ét tilfælde af magtanvendelse uden hjemmel i lovgivningen (serviceloven og straffeloven). Derudover har der været ét tilfælde af magtanvendelse i nødret efter straffelovens § 14.

Udsatte børn og unge

Antallet af magtanvendelser for udsatte børn og unge er steget fra 795 i 2023 til 875 i 2024, hvilket er en stigning på 80 magtanvendelser.

Der ses en stigning i antallet af magtanvendelser på 8 ud af 19 tilbud, mens der ses et fald på 7 tilbud. De resterende 4 tilbud har ikke haft magtanvendelser i hverken 2023 eller 2024.

Foruden en stigning i antallet af magtanvendelser ses desuden også en stigning i antallet af børn og unge, som der er foretaget magtanvendelse overfor. I 2023 blev der foretaget magtanvendelser på 129 børn og unge, mens magtanvendelserne for 2024 fordeler sig på 138 børn og unge.

Det er særligt tilbuddene Sønderbro, Ungehuset Emdrup og Skodsborg, hvor der ses en stigning i antallet af magtanvendelser, mens der opleves fald i antallet af magtanvendelser for især VIFU Døgn, Nexus og Villa Frederik. Årsagerne til nævnte institutioners udvikling i antal magtanvendelser vil blive uddybet nedenfor. Det bemærkes, at der er sket tilsvarende stigning hos eksempelvis Frederikshøj, hvilket ikke vil blive udfoldet yderligere her, da tilbuddet ikke er under voksenansvarsloven men folkeskoleloven.

En del af den stigning vi ser i antallet af magtanvendelser, skyldes en stigning i antallet af fysiske magtanvendelser. De fysiske magtanvendelser fordeler sig på færre børn og unge i 2024 sammenlignet med 2023, og der er således tale om få udadreagerende børn og unge. Derudover ses en stigning i effekter taget i bevaring, hvilket blandt andet kan skyldes, at tilbuddene er blevet bedre til at registrere, når de tager effekter i bevaring i forbindelse med en undersøgelse.

Tilbud med stor stigning eller fald i antal magtanvendelser

Sønderbro

På Sønderbro ses en stigning på 60 magtanvendelser fra 436 i 2023 til 496 i 2024. Sønderbro er en sikret institution for anbragte unge i alderen 14-18 år. Der er 18 pladser.

Stigningen i antallet af magtanvendelser ses især i antallet af fysiske magtanvendelser. Sønderbro har været udfordret af indsmuglede euforiserende stoffer, som har bidraget til at øge konfliktniveauet mellem de unge, og dermed ført til et behov for, at personalet har måtte intervere fysisk for at stoppe konflikterne. I nogle af disse konflikter mellem de unge er mange unge involveret, hvorfor det i disse tilfælde har været nødvendigt at lave indgreb på mange unge på én gang. Samtidig er

særligt én ung involveret i mange af de fysiske indgreb. Sønderbro har forsøgt at indstille den unge til anbringelse på særligt sikret afdeling, men det er ikke lykkedes.

Der er arbejdet med at nedbringe mængden af stoffer ved brug af rum- og personundersøgelser efter besøg udefra, samt ved at lokalisere indsmuglingsveje og eventuelle opbevaringssteder af stoffer på matriklen. Medarbejdere på Sønderbro er desuden opstartet uddannelse i rusmiddelbehandlingsmetoden MOVE, som er en behandlingsmetode med dokumenteret effekt, der kombinerer kognitiv adfærdsterapi og den motiverende samtale.

Yderligere har Sønderbro fokus på konfliktmægling de unge imellem, at have flere forebyggende og udviklende samtaler med de unge, samt i højere grad at inddrage eksterne parter (myndighed og forældre) i bekymrende observationer. Sønderbro er også en del af brugerundersøgelsen "Ordet er dit", der gennemføres to gange årligt på alle sikrede institutioner i Danmark, og bidrager til løbende inddragelse af de unge. Derudover kommer frivillige fra Ungdommens Røde Kors en gang om ugen og laver sociale aktiviteter med de unge på Sønderbro.

Ungehuset Emdrup

På Ungehuset Emdrup ses en stigning i antallet af magtanvendelser på 27 – fra 4 i 2023 til 31 magtanvendelser i 2024. Ungehuset Emdrup er et døgntilbud målrettet udsatte unge i alderen 13-17 år, samt unge der modtager efterværn op til det 23. år. Der er 14 pladser.

Stigningen i antallet af magtanvendelser skyldes primært én anbragt ung med et stort hashmisbrug, som har nødvendiggjort rumundersøgelser og konfiskering af effekter. Der blev arbejdet pædagogisk med den unge med henblik på misbrugsbehandling. Den unge er siden blevet flyttet til et andet tilbud på grund af et større støttebehov.

Skodsborg

På Skodsborg ses en stigning på 21 magtanvendelser – fra 75 i 2023 til 96 i 2024. Specialinstitutionen Skodsborg er et døgntilbud målrettet unge i alderen 13-18 år. Der er i alt otte pladser, hvoraf tre kan benyttes til delvis lukkede pladser.

Stigningen i antallet af magtanvendelser skyldes bl.a. et øget antal rumundersøgelser, da målgruppen på Skodsborg i 2024 i højere grad har været udfordret af misbrug. Samtidig har målgruppen været mere udadreagerende, hvilket har nødvendiggjort brug af magtanvendelser for at forhindre de unge i at gøre vold mod hinanden eller mod personalet. Ydermere har der været en ung anbragt på Skodsborg, som har været suicidal, hvorfor det har været nødvendigt at gribe ind med magtanvendelser for at forhindre den unge i at tage livet af sig selv.

Der arbejdes løbende med forebyggelse af magtanvendelser på Skodsborg. Lige nu er Skodsborgs medarbejdere i gang med en uddannelse i Dialektisk Adfærds Terapi (DAT), som er en terapiform, der blandt andet anvendes i arbejdet med unge med emotionelle

reguleringsvanskeligheder, herunder selvskadende adfærd, som er kendetegnende for målgruppen på Skodsborg.

VIFU Døgn

For andet år i træk ser vi det største fald i antallet af magtanvendelser på VIFU Døgn. I 2023 havde VIFU Døgn 63 magtanvendelser, mens antallet er faldet til 38 i 2024. Det er et fald på 25 magtanvendelser. VIFU Døgn er et døgntilbud målrettet udsatte unge i alderen 14-17 år, samt unge der modtager efterværn op til det 23. år. De har 17 pladser.

Årsagen til faldet i magtanvendelser skal primært findes i et fald i rumundersøgelser, som blandt andet skyldes, at der er færre misbrugende unge på institutionen. VIFU Døgn oplevede tidligere, at flere unge havde et misbrug af euforiserende stoffer, hvorfor de har haft et øget fokus på misbrugsadfærd, og at de unge ikke ryger hash på matriklen.

Nexus

Nexus havde i 2024 et fald i antallet af magtanvendelser fra 67 i 2023 til 55 magtanvendelser i 2024. Det er et fald på 12 magtanvendelser. Nexus er et døgntilbud målrettet udsatte unge i alderen 14-18 år og har 14 pladser, hvoraf otte kan anvendes til delvis lukkede pladser.

Faldet i magtanvendelser dækker primært over et fald i antallet af rumundersøgelser, hvilket blandt andet skyldes, at der ryges mindre hash på Nexus end tidligere.

Nexus har det seneste år haft særligt fokus på arbejdet med og tilgangen til den enkelte unge og deres udvikling, blandt andet i lyset af Barnets lov. Som en del heraf er medarbejderne ved at afslutte en 1-årig uddannelse i neuroaffektiv udviklingspsykologi, som medfører en større faglig indsigt i de unges individuelle udviklingstrin og -potentialer. Dette bidrager til et fælles sprog og en mere nysgerrig tilgang til de unge og deres adfærd. Samlet set virker det konfliktløsende, når medarbejderne i højere grad møder de unge individuelt, og sammen med de løbende drøftelser på personalemøder skabes læring og dialog om alternative strategier i forbindelse med konflikter mellem unge såvel som mellem unge og medarbejdere.

Villa Frederik

På Villa Frederik ses et fald på 14 magtanvendelser fra 45 i 2023 til 31 i 2024. Villa Frederik er et døgntilbud målrettet udsatte børn i alderen 6-14 år. De har 10 pladser.

Faldet i antallet af magtanvendelser kan ikke som udgangspunkt tilskrives nogen særlige indsatser eller ændringer i målgruppen på Villa Frederik.

Øvrige magtanvendelser

Der har været 75 øvrige magtanvendelser i 2024, hvilket er en stigning på 34 siden 2023, hvor der var 41 magtanvendelser af denne kategori.

De 75 magtanvendelser dækker for størstedelens vedkommende over nødværge på behandlings- og specialundervisningstilbuddene Frederikshøj og Solbakken, som står for 60 af de 75 magtanvendelser. Behandlings- og specialundervisningstilbud har ikke adgang til at foretage magtanvendelser efter Lov om voksenansvar, hvorfor de alene må gøre brug af nødværge og nødret efter straffeloven (jf. folkeskoleloven).

De øvrige 15 magtanvendelser dækker bl.a. over to episoder med føringer af børn i støtteophold, samt én episode på Sønderbro, hvor der grundet mistanke om euforiserende stoffer på værelserne blev foretaget aflåsning af seks unges døre uden for normalt aflåsningstidsrum, indtil politiet kunne undersøge værelserne.

Derudover er der to af magtanvendelserne, hvor ledelsen har vurderet, at de ikke var bydende nødvendige, fordi barnet eller den unge ikke var til fare for sig selv eller andre, eller fordi der var andre pædagogiske greb, som kunne have været anvendt.

Notat

Bilag 4. Introduktion til magtanvendelsesreglerne og de forskellige typer af magtanvendelse

Dette bilag indeholder en kort introduktion til lovgivningen og væsentlige begreber, som er vigtige for forståelsen af de forskellige typer af magtanvendelse, som har fundet sted i 2024.

Introduktion til lovgivningen vedr. magtanvendelser

Nedenfor skitseres hjemlen for de forskellige typer af magtanvendelser. Magtanvendelser over for voksne med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne sker efter servicelovens regler om magtanvendelse. Magtanvendelser over for anbragte børn og unge under 18 år sker efter voksenansvarsloven.

Det bemærkes, at Folketinget den 4. juni 2024 vedtog en række ændringer af servicelovens regler om magtanvendelse, som gælder ift. voksne på botilbud og ældre på plejecentre, samt lov om voksenansvar, som gælder for anbragte børn og unge. Socialudvalget fik den 16. august 2024 en orientering om de ændrede regler på magtanvendelsesområdet. Der henvises hertil. De ændrede magtanvendelsesregler har haft ikrafttræden hhv. d. 1. juli 2024 og 1. januar 2025

Serviceoven

Serviceovens regler om magtanvendelse bygger på det enkelte menneskes ret til selv at bestemme. I nogle situationer kan personalet være nødt til at gribe ind i retten til selv at bestemme af hensyn til borgerens omsorg, værdighed, tryghed eller af hensyn til andre borgere. Hvis der gennemføres et indgreb, som borgeren ikke giver eller kan give sit samtykke til, er der tale om magt. Alle former for brug af magt skal registreres og indberettes.

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne står beskrevet i kapitel 24 og 24a i serviceloven og dækker bl.a. over fastholdelse (§ 124d), særlige døråbnere (§ 125), stofselser (§ 128), tryghedsskabende velfærdsteknologi (§§ 128a-128b), låsning og sikring af døre, vinduer, låger, skabe mv. (§ 128c-g), optagelse i særlige botilbud uden samtykke (§ 129-129a) og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (§ 136a). Nogle af disse magtanvendelser er akutte, mens andre kræver en forhåndsgodkendelse.

14-03-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 3035

Dokumentnummer i F2
7251610

Sagsnummer i eDoc
2025-0048164

Sagsbehandler
Miriam Nawaz
Nanna Kjems Ketelsen

Center for Faglig Understøttelse og
Udvikling
Bernstorffsgade 17
1577 København V

Lov om voksenansvar

Voksenansvarsloven har til formål at fastsætte rammer for bl.a. personalets adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed. Loven er begrænset til børn og unge, der er anbragt på et kommunalt, regionalt eller privat anbringelsessted.

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i lov om voksenansvar skal først og fremmest beskytte anbragte børn og unge mod overgreb og forebygge unødvendig magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten står beskrevet i kapitel 3 §§ 7-17 i voksenansvarsloven og dækker bl.a. over afværgehjælp (§ 8), fysiske magtanvendelser (§ 9) og undersøgelser af person og opholdsrum (§ 16).

Øvrige magtanvendelser

Der er under de enkelte afsnit om målgruppeområderne et delafsnit som hedder øvrige magtanvendelser. Øvrige magtanvendelser kan være magtanvendelser, der foretages efter reglerne om nødværge og nødret, der står beskrevet i straffelovens §§ 13 og 14. Endelig kan øvrige magtanvendelser være foretaget på tilbud som fx interne dagtilbud/behandlingsskoler til døgntilbud, som er underlagt folkeskolelovens regler om magtanvendelse. Også her gælder de almindelige regler om nødværge, nødret og lovlig retshåndhævelse, jf. straffeloven og retsplejeloven. Legemlig afstraffelse og nedværdigende behandling er ikke tilladt. For at afværge, at en elev udøver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i fornødent omfang. Derudover kan der være øvrige magtanvendelser, som ikke er hjemlet i nogen lovgivning, hverken serviceloven, lov om voksenansvar eller straffeloven. Disse magtanvendelser kategoriseres som 'ikke tilladte magtanvendelser'.

Forhåndsgodkendte magtanvendelser og akutte magtanvendelser

Der skelnes mellem forhåndsgodkendte magtanvendelser og akutte magtanvendelser.

Forhåndsgodkendte magtanvendelser

Der er nogle indgreb efter lovgivningen om magtanvendelse, som kommunalbestyrelsen (reelt delegeret til sagsbehandlere) skal træffe afgørelse om, inden indgrebet kan foretages, de såkaldte forhåndsgodkendelser. Lederen af et tilbud skal derfor søge om forhåndsgodkendelse til at foretage indgrebet. Nogle af de magtanvendelser, der kræver forhåndsgodkendelse, er bl.a. brug af særlige døråbnere (SEL § 125), stofsele (SEL § 128), og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (SEL § 136a). Hvis der opnås en forhåndsgodkendelse til at foretage indgrebet, skal indgrebet stadig registreres som en magtanvendelse, men dog alene som et skøn over antallet af indgreb og først i

forbindelse med, at forhåndsgodkendelsen udløber. Tidligere skulle indgrebene registreres, hver gang de blev foretaget og indberettes én gang månedligt.

Akutte magtanvendelser

Ved akutte magtanvendelser findes der ikke en forudgående aftale om, at der kan anvendes magt i bestemte situationer over for en borger, dvs. det er en situation som opstår her og nu, og hvor personalet bliver nødt til at handle. Det kan fx være, at der er behov for at føre en udadreagerende borger væk fra en situation for at undgå, at det går ud over de øvrige borgere.